

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра теорії держави та права**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА**

Статус дисципліни	major (нормативна)
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	магістр
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	магістр
Форми здобуття вищої освіти	денна/заочна
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Київ – 2022 рік

Розробник(и):

Оксана ЛАПКА—доцент кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Ольга МІНЧЕНКО—доцент кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
протокол від 02.09. 2022 року № 1

Завідувач кафедри

Максим ПЕНДЮРА

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 06.10.2022 року № 2

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 203/204 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___)
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від 31.08 2023 № 2

протокол науково-методичної ради
від 06.10 2023 № 02

Завідувач кафедри

Максим ПЕНДЮРА

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___)
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __. __ 202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __ 202_ № __

Завідувач кафедри

Максим ПЕНДЮРА

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___)
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __. __ 202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __. __ 202_ № __

Завідувач кафедри

Максим ПЕНДЮРА

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

© Національна академія внутрішніх справ, 2022 рр

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» є: теоретичні та методологічні аспекти юридичної компаративістики, зокрема загальні принципи та закономірності виникнення, становлення і розвитку національних правових систем та їх об'єднань у порівняльному аспекті, в тому числі закономірності розвитку національних правових систем та їх об'єднань у правові сім'ї (кола, типи); методологічні проблеми порівняння національного права із зарубіжним і міжнародним правом; питання історико-порівняльного вивчення права та його антропологічної зумовленості.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» є набуття здобувачем вищої освіти знань щодо філософських, теоретичних і методологічних засад наукового осмислення правової дійсності в умовах її глобалізації, інтеграції національних правових систем, поглиблення в певних сферах суспільного життя самотності вітчизняного права, а також навички та вміння їх адаптації стосовно предметів і завдань конкретних порівняльно-правових наукових досліджень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Юридична компаративістика» є пізнання правових явищ у різних державах і культурах; розуміння особливостей порівняльно-правового аналізу окремих об'єктів порівняльного правознавства; засвоєння наукових відомостей про якісні характеристики зарубіжного права та можливості їх використання у вітчизняній юридичній практиці; усвідомлення витоків правових явищ в зарубіжних системах права та виявлення тенденцій їх розвитку, чітка орієнтація у розробці способів гармонізації та зближення сучасних правових систем; досягнення глибшого розуміння тих явищ і процесів, які відбуваються у вітчизняній правовій системі, з метою більш ефективного, з врахування позитивного зарубіжного досвіду, вирішення існуючих в ній проблем; вироблення елементарних умінь і навичок експрес-аналізу національних правових систем окремих країн.

Пререквізити: після вивчення юридичної деонтології; теорії держави і права; історії держави і права України; історії держави і права зарубіжних країн; філософії; кримінології; адміністративного права; конституційного права; цивільного права; кримінального права.

Постреквізити: актуальні проблеми кримінальної юстиції, сучасні світові правові процеси

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

Програмні результати навчання:

Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (ПРН 1).

Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами (ПРН 2).

Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження (ПРН 3).

Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки (ПРН 4).

Вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово (ПРН 5).

Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи (ПРН 6).

Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання (ПРН 7).

Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності (ПРН 8).

Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права (ПРН 10).

Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції (ПРН 11).

Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу (ПРН 12).

Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів (ПРН 13).

Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування (ПРН 14).

Обґрунтовано формувати пропозиції щодо вирішення проблемних питань правозастосування (ПРН 18).

Знання, уміння, навички. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ступеня вищої освіти магістра повинні:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основні характеристики юридичної компаративістики, зокрема її структуру, історію та сучасні напрями розвитку;

- основні концептуальні теорії та ідеї у сфері юридичної компаративістики, в тому числі концептуальні позиції та творчі здобутки провідних вітчизняних науковців;

- властивості методології юридичної компаративістики, її генезу, структуру, зв'язки з іншими юридичними та соціально-гуманітарними науками загалом, перспективи розвитку;

- філософські та теоретичні засади юридичної компаративістики, методологічні підходи до праворозуміння, властиві юридичним наукам різних країн, особливості формування національної правової доктрини;

- поняття, структуру та основні риси правової системи; підходи до типології правових систем;

- генезис та основні характерні риси сучасних правових систем світу, стан їх сучасного розвитку;

- основні напрями взаємодії сучасних правових систем, аспекти співвідношення національного та міжнародного права;

вміти:

- працювати з науковою та методичною літературою, нормативними джерелами та критично оцінювати їх;

- виокремлювати особливості методології конкретних порівняльно-правових досліджень, відрізняти методи предметних досліджень та методи побудови юридичних компаративних наукових знань, визначати можливості, шляхи та механізми застосування методів юридичних наук інших країн;
- розуміти філософські та теоретичні засади юридичної компаративістики певної країни, адаптувати їх стосовно конкретних вітчизняних юридичних компаративних досліджень, визначати їх необхідність та достатність;
- аналізувати генезис та основні риси сучасних правових систем, визначати перспективи її розвитку та взаємодії;
- розрізняти, виокремлювати, обирати необхідні та достатні загальні, філософські, загальнонаукові, частково-наукові та спеціальні методи конкретних юридичних компаративних наукових досліджень, адаптувати їх стосовно особливостей предмету та завдань власного дослідження.
- аргументовано відстоювати свої погляди, брати участь у дискусії з метою пошуку наукової істини;
- на практиці користуватися набутими теоретичними знаннями і практичними навичками, застосовувати теоретичні положення для оптимального вирішення творчих та розв'язання професійних завдань.

практичні навички:

- використовувати поняттєво-категоріальний апарат юридичної компаративістики для вирішення правових проблем у різних сферах суспільного життя;
- застосувати теоретичні знання компаративістських концепцій для високопрофесійного виконання службових обов'язків працівників органів внутрішніх справ, в процесі правореалізаційної та правозастосовної діяльності.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	Денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
Кількість кредитів ECTS – 3	д/б	ксф	д/б	ксф
	Рік підготовки			
	1-й	1-й	1-й	1-й
	Семестр			
	2-й	2-й	2-й	2-й
	Лекції			
	10 год.	10 год.	4 год.	4 год.

	Семінарські			
Загальна кількість годин – 90	20 год.	20 год.	8 год.	8 год.
	Практичні			
	10 год.	10 год.	6	6
	Самостійна робота			
	50 год.	50 год.	72 год.	72 год.
	Вид контролю			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	залік	залік	залік	залік

3. Тематичний план

Назви тем	Н ор м ат ив н и й об ся г го ди н	Кількість годин										
		денна форма					заочна форма					
		У сь ог о го ди н з ви кл ад ач е м	З них			С а м ос т і й н а р о б о т а	Н ор м ат ив н и й об ся г го ди н	У сь ог о го ди н з ви кл ад ач е м	З них			С а м ос т і й н а р о б о т а
			Л е к ц і й	С е м і н а р с ь к и х з а н я т ь	П р а к т и ч н и х з а н я т ь				Л е к ц і й	С е м і н а р с ь к и х з а н я т ь	П р а к т и ч н и х з а н я т ь	
I-й семестр												
Тема 1. Юридична компаративістика: генезис, сучасний стан, предмет, методологія.	16	6	2	2	2	10	11	4	-	-	-	7
Тема 2. Загальне вчення про правову систему. Типологія правових систем.	16	6	2	2	2	10	11	-	2	2	2	11
Тема 3. Правові системи західної традиції права.	20	10	4	4	2	10	11	-	-	2	2	13
Тема 4. Правові системи релігійного, традиційного та звичаєвого права.	16	6	2	2	2	10	11	4	2	2	-	7
Тема 5. Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу.	22	12	4	4	4	10	11	4		2	2	7
Усього годин	90	40	14	14	12	50	90	18	4	8	6	72
Підсумковий контроль	Залік											

4. Плани навчальних занять за видами

Лекційне заняття – 2 год.

Тема 1. Юридична компаративістика: генезис, сучасний стан, предмет, методологія.

Питання для лекційного заняття:

1. Етапи становлення та розвитку юридичної компаративістики як юридичної науки.
2. Характеристика сучасного стану юридичної компаративістики. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень.
3. Характеристика складових юридичної компаративістики як науки.
4. Функції юридичної компаративістики. Значення юридичної компаративістики.

Семінарське заняття – 2 год

Тема 1. Юридична компаративістика: генезис, сучасний стан, предмет, методологія.

Питання для семінарського заняття:

1. Етапи становлення та розвитку юридичної компаративістики як юридичної науки.
2. Характеристика сучасного стану юридичної компаративістики. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень.
3. Характеристика складових юридичної компаративістики як науки.
4. Функції юридичної компаративістики. Значення юридичної компаративістики.

Практичне заняття – 2 год.

Тема 1. Юридична компаративістика: генезис, сучасний стан, предмет, методологія

Питання до практичного заняття:

1. Вирішення тестових завдань, що стосуються загального вчення про правову систему та типології правових систем
2. Робота над помилками.
3. Обговорення вирішених практичних завдань із теми, що містяться в завданнях для самостійної роботи.

Лекційне заняття – 2 год.

Тема 2. Загальне вчення про правову систему. Типологія правових систем.

Питання для лекційного заняття:

1. Правова система як об'єкт компаративістських досліджень: поняття та основні риси.
2. Структура правової системи: компоненти та рівні.
- 3 Типологія правових систем: характеристика основних підходів.

Семінарське заняття – 2 год.

Тема 2. Загальне вчення про правову систему. Типологія правових систем.

Питання до семінарського заняття:

1. Правова система як об'єкт компаративістських досліджень: поняття та основні риси.
2. Структура правової системи: компоненти та рівні.
3. Типологія правових систем: характеристика основних підходів.

Практичне заняття – 2 год.

Тема 2. Загальне вчення про правову систему. Типологія правових систем.

Питання до практичного заняття:

1. Вирішення тестових завдань, що стосуються загального вчення про правову систему та типології правових систем
2. Робота над помилками.
3. Обговорення вирішених практичних завдань із теми, що містяться в завданнях для самостійної роботи.

Лекційне заняття – 4 год.

Тема 3. Правові системи західної традиції права.

Питання до семінарського заняття:

1. Історія формування, структура та форми права романо-германської правової сім'ї.
2. Генезис, структурна побудова, форми (джерела) англійського права. Особливості правової системи Сполучених Штатів Америки.
3. Специфіка права скандинавських країн. Характерні риси права латиноамериканських держав.
4. Правова система України на юридичній карті світу.

Семінарське заняття – 4 год.

Тема 3. Правові системи західної традиції права.

Питання до семінарського заняття:

1. Історія формування, структура та форми права романо-германської правової сім'ї.

2. Генезис, структурна побудова, форми (джерела) англійського права. Особливості правової системи Сполучених Штатів Америки.

3. Специфіка права скандинавських країн. Характерні риси права латиноамериканських держав.

4. Правова система України на юридичній карті світу.

Практичне заняття – 2 год.

Тема 3. Правові системи західної традиції права.

Питання до практичного заняття:

1. Вирішення тестових завдань, що стосуються характеристики романо-германської та англо-американської правових сімей.

2. Робота над помилками.

3. Обговорення вирішених практичних завдань із теми, що містяться в завданнях для самостійної роботи.

Лекційне заняття – 2 год

Тема 4. Правові системи релігійного, традиційного та звичаєвого права.

Питання до семінарського заняття:

1. Мусульманське право: генезис, структура, основні форми (джерела).

2. Особливості далекосхідного права.

3. Основні риси звичаєвого права Африки.

Семінарське заняття – 2 год.

Тема 4. Правові системи релігійного, традиційного та звичаєвого права.

Питання до семінарського заняття:

4. Мусульманське право: генезис, структура, основні форми (джерела).

5. Особливості далекосхідного права.

6. Основні риси звичаєвого права Африки.

Практичне заняття – 2 год.

Тема 4. Правові системи релігійного, традиційного та звичаєвого права.

Питання до практичного заняття:

1. Вирішення тестових завдань, що стосуються релігійної правової сім'ї, далекосхідного права та звичаєвого права Африки.

2. Робота над помилками.

3. Обговорення вирішених практичних завдань із теми, що містяться в завданнях для самостійної роботи.

Лекційне заняття – 4 год.

Тема 5. Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Питання для лекційного заняття:

1. Взаємодія сучасних правових систем: напрями, форми, тенденції розвитку.
2. Міждержавні та наднаціональні правові системи: специфічні риси.
3. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і внутрішнього права країн світу. Форми та проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.

Семінарське заняття – 4 год.

Тема 5. Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Питання до семінарського заняття:

1. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і національного права.
2. Методичні рекомендації щодо проведення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

Практичне заняття – 4 год.

Тема 5. Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Питання до практичного заняття:

1. Вирішення тестових завдань, що стосуються взаємодії сучасних правових систем, співвідношення міжнародного і внутрішнього права країн світу.
2. Робота над помилками.
3. Обговорення вирішених практичних завдань із теми, що містяться в завданнях для самостійної роботи.

5. Завдання для самостійної роботи

5.1. Практикум

Тема 1. Юридична компаративістика: генезис, сучасний стан, предмет, методологія.

Основні терміни теми: юридична компаративістика, порівняльне правознавство, методологія, метод, порівняльно-правовий метод, порівняльно-правові дослідження, міжпредметні зв'язки, предмет юридичної компаративістики.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати географічні чинники формування юридичної компаративістики.
2. Визначити відміни юридичної компаративістики від порівняльного аналізу як метода юридичної науки.
3. Встановити залежність активізації компаративістських досліджень від стану міжнародних відносин країн світу.
4. Пояснити міждисциплінарний статус юридичної компаративістики.
5. Надати загальну характеристику викладання юридичної компаративістики в європейських університетах.
6. Проаналізувати рішення міжнародних конгресів порівняльного правознавства та їх роль для розвитку юридичної науки.

Теми рефератів:

1. Античне порівняльне право та значення його методології для сучасного порівняльного правознавства.
2. Внесок мислителів епохи Просвітництва у формування порівняльного правознавства.
3. Формування та розвиток ідей порівняльного правознавства в Австро-Угорській імперії у XVII-XVIII.
4. Формування порівняльного правознавства в Україні.

Тестові завдання

Юридична компаративістика – це:

- a) наука
- b) галузь права
- c) міждисциплінарний інститут права
- d) міжнародне право

Функції юридичної компаративістики:

- a) пізнавальна, інформаційна, аналітична, інтегративна
- b) спеціально-юридична, загально-наукова, загально-соціальна
- c) виховна, превентивна, каральна
- d) загальна, спеціальна, перспективна

Пізнавальна функція юридичної компаративістики направлена на:

- a) здобуття і розширення наукових знань про правові системи сучасності
- b) дослідження правових систем сучасності
- c) встановлення структури правової системи
- d) дослідження взаємозв'язку із системою права

Прогностична функція юридичної компаративістики направлена на:

- a) обґрунтування наукових гіпотез щодо перспектив розвитку сімей правових систем
- b) здобуття і розширення наукових знань про правові системи сучасності
- c) дослідження правових систем сучасності
- d) встановлення структури правової системи

Практично-організуюча функція юридичної компаративістики направлена на:

- a) вдосконалення національної правової системи та її елементів
- b) здобуття і розширення наукових знань про правові системи сучасності
- c) пізнавальна, інформаційна, аналітична, інтегративна
- d) встановлення структури правової системи

I-й Міжнародний Конгрес порівняльного права відбувся у:

- a) 1932 році
- b) 1900 році
- c) 1924 році
- d) 1905 році

Основні складові юридичної компаративістики як юридичної науки:

- a) предмет, методологія, понятійний апарат
- b) норма права, інститут права, галузь права
- c) загальна та особлива частини
- d) правова система, система права

Юридична компаративістика у системі юридичних наук:

- a) галузева юридична наука
- b) практично-прикладна
- c) спеціальна
- d) загальнотеоретична

Період до XIX ст. у формуванні юридичної компаративістики характеризувався наступним:

- a) систематизацією результатів порівняльно-правових досліджень
- b) розробкою теорії використання порівняльно-правового методу

- c) безсистемністю, фрагментарністю досліджень; відсутністю певної і послідовно застосовуваної методології досліджень
- d) інтенсифікацією порівняльно-правових досліджень правових систем

Предметом юридичної компаративістики як юридичної науки є:

- a) методологія порівняльно-правових досліджень
- b) загальне та особливе у національних правових системах
- c) національні правові системи та правові сім'ї
- d) іноземне право країн світу

Основними цілями юридичної компаративістики як юридичної науки є:

- a) пізнавальна, інформаційна, аналітична, інтегративна, критична
- b) евристична, критична, теоретична, удосконалююча
- c) комунікативна, правоорієнтуюча, системо утворююча, критично-експертна
- d) ідеологічна, виховна, політична, економічна

Сучасний етап розвитку юридичної компаративістики характеризується як:

- a) етап інтенсивного розвитку та актуалізації
- b) етап становлення
- c) етап занепаду
- d) етап становлення

Юридична компаративістика може визначатися як:

- a) метод дослідження
- b) юридична наука
- c) метод дослідження, юридична наука, навчальна дисципліна
- d) сфера спеціалізованих наукових досліджень

Базисним науковим методом в методології юридичної компаративістики є:

- a) порівняльно-правовий метод
- b) системний підхід
- c) метод теоретичного моделювання
- d) діалектичний метод

Структуру юридичної компаративістики складають:

- a) об'єкти порівняння
- b) підстави порівняння
- c) об'єкти, що порівнюються, підстави порівняння, юридична оцінка
- d) об'єкт, суб'єкт, критерії

Практичні завдання:

1. Скласти схему міжпредметних зв'язків курсу юридичної компаративістики.
2. Схематично встановити спільне і відмінне у методології юридичної компаративістики та компаративістських досліджень.
3. Надати перелік основних методологічних підходів сучасного порівняльного правознавства.
4. Навести по три приклади до кожного виду (рівня) порівняльно-правових досліджень.
5. Визначити основні етапи порівняльно-правового дослідження.

Тема 2. Загальне вчення про правову систему. Типологія правових систем.

Основні терміни теми: правова система, сім'я, типологія правових систем, критерії типології правових систем, романо-германська правова сім'я, англо-американська правова сім'я, мусульманське право, далекосхідне право, звичаєве африканське право.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати різноманітні підходи до визначення поняття правова система.
2. Навести історіографію підходів до типології правових систем світу.
3. Встановити співвідношення порівняльно-правових досліджень правових систем та правових сімей.

Теми рефератів:

1. Методологічні прийоми типологізації правових систем.
2. Концепція правових сімей Рене Давида.
3. Стильова концепція правових кіл К. Цвайгерта.

Тестові завдання

Національна правова система охоплює:

- a) правові норми певної держави
- b) всі правові явища та юридичні процеси в межах певної держави
- c) право декількох країн
- d) нормативно-правовий масив певної держави

Національна правова система це: -

- a) об'єктивно існуюче явище
- b) результат наукового дослідження
- c) штучно створена правова модель
- d) теоретико-правова категорія

До статичних компонентів національної правової системи відносяться:

- a) нормативна, ідеологічна, організаційна підсистеми
- b) правотворчість, правореалізація, правоохорона
- c) юридична наука, юридична практика, правове виховання
- d) система права та система законодавства

До динамічних компонентів національної правової системи відносяться:

- a) система права, система законодавства, правовий статус особи
- b) правотворчість, правореалізація, правове мислення, правове виховання, юридична діяльність
- c) система права та система законодавства
- d) суб'єкти права, суб'єкти правотворчості, правозастосування, правоохоронної діяльності

Основними функціями правової системи, в яких реалізується її призначення у суспільстві і розкривається взаємозв'язок її елементів є наступні:

- a) онтологічна, прогностична, виховна, правотворча, право реалізаційна
- b) оптимізаційна, контрольна, організаційна, ідеологічна, мотивувальна
- c) інтегративна, комунікативна, регулятивна, охоронна, ідеологічна
- d) адаптаційна, моделююча, ціннісно-орієнтаційна, виховна, правотворча

Для позначення об'єднання правових систем вживається термін:

- a) національна правова система
- b) правова надбудова
- c) правова сім'я
- d) правовий союз

Правова сім'я – це:

- a) узагальнююча теоретична модель об'єднання національних правових систем, результат їх наукового дослідження
- b) конкретно-історичне, реально існуюче правове явище
- c) географічне об'єднання національних правових систем
- d) правовий комплекс

Типологія правових систем є пізнавальним процесом, що спрямований на:

- a) виділення елементів правової системи та дослідження їх взаємозв'язку
- b) встановлення детермінації правової системи від суспільно-політичних та економічних процесів
- c) визначення схожості правових систем за встановленими критеріями
- d) з'ясування генезису правової системи

Критеріями типології правових систем у правові сім'ї, згідно підходу французького компаративіста Р. Давида, є наступні:

- a) правовий стиль як комплексне поняття, що складається з таких елементів, як історичне походження та еволюція правової системи, своєрідність юридичного мислення, специфіка правових інститутів, джерела права, ідеологія
- b) ідеологія (релігія, філософія, економічна та соціальна структури суспільства) та юридична техніка
- c) еволюція правової системи, структура права, джерела права
- d) правова культура, правове мислення, правові традиції

Правовий стиль як критерій типології правових систем згідно концепції К. Цвайгерта включає:

- a) походження та еволюція правової системи, своєрідність юридичного мислення, специфіка правових інститутів, природа джерел права і способи його тлумачення, ідеологічні чинники
- b) юридична термінологія, принципи права, структура норми права, рівень економічного розвитку держави
- c) ідеологія, релігія, політична система суспільства, організація юридичної освіти, юридична техніка
- d) генезис правової системи, побудова системи права, домінування певного методу правового регулювання, систем джерел (форм) права

Німецький компаративіст К. Цвайгерт виділив наступні правові кола:

- a) романо-германське, англосаксонське, соціалістичне
- b) латинське, скандинавське, китайське, слов'янське, месопотамське, іудейське, мусульманське
- c) романське, германське, скандинавське, англо-американське, соціалістичне, ісламське, індуське, далекосхідне
- d) месопотамське, канонічне, євразійське, змішане

Сукупний критерій, за яким проводиться типологія сучасних правових систем охоплює:

- a) спільність історичних коренів виникнення і розвитку правових систем, єдність у структурі системи права, єдину природу норми права, спільність основного джерела права, принципів правового регулювання, єдність юридичної техніки
- b) правова ідеологія, юридична техніка, механізм правового регулювання, структура суспільства
- c) рівень правової свідомості та правової культури суспільства, генезис правової системи
- d) походження та еволюція правової системи, своєрідність юридичного мислення, специфіка правових інститутів, природа джерел права і способи його тлумачення, ідеологічні чинники

В якому з варіантів визначений невірний критерій для класифікації правових систем світу?

- a) спільність принципів регулювання суспільних відносин
- b) спільність основного юридичного джерела права
- c) спільність поглядів глав держав відносно подальших шляхів розвитку їх країн
- d) спільність історичних коренів виникнення і подальшого розвитку

Правова система є різновидом:

- a) соціальної системи
- b) гуманітарної системи
- c) юридичної системи
- d) системи права

Правова система формується та діє, як правило, у межах:

- a) певної держави
- b) суспільства
- c) соціальної групи
- d) міжнародної організації

Практичні завдання:

1. Схематично визначити структуру правової системи.
2. Графічно показати співвідношення правової системи, правової сім'ї, правового типу, правової традиції.
3. Провести порівняльний аналіз критеріїв, за якими правові системи об'єднуються у правові кола та правові сім'ї.

Тема 3. Правові системи західної традиції права.

Основні терміни теми: правова сім'я, романо-германська правова сім'я, англо-американська правова сім'я, публічне право, приватне право, загальне право, право справедливості, статутне право, нормативно-правовий акт, судовий прецедент.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити вплив різних філософських течій на розвиток національних правових систем країн Європи.
2. Встановити спільне та відмінне романської та германської груп правових систем.
3. Розкрийте відмінність між прецедентом загального права та інтерпретаційним прецедентом.
4. Окресліть взаємозв'язок матеріального та процесуального права в сім'ї загального права.
5. Визначте спільне та відмінне континентального та скандинавського права.

Теми рефератів:

1. Кодифікація Юстиніана та її вплив на формування романо-германського права.
2. Роль західно-європейських університетів у становленні романо-германської правової сім'ї.
3. Основні принципи англійського права справедливості.
4. Особливості організаційно-функціональної побудови судових та правоохоронних органів у державах континентальної Європи.
5. Судова система Англії: загальна характеристика.
6. Організація адвокатури у Сполучених Штатах Америки.
7. Правова система України на юридичній карті світу: історія, сучасність, майбутнє.

Тестові завдання

Романо-германська правова сім'я охоплює:

- a) країни європейського континенту
- b) країни Північної Америки
- c) країни європейського континенту та Південної Америки
- d) країни африканського континенту

В який період почала зароджуватись сім'я континентального права?

- a) X століття.
- b) XII століття.
- c) XVIII століття.
- d) XIX століття

Сім'я континентального права була створена внаслідок рецепції:

- a) римського права
- b) мусульманського права
- c) права германських племен
- d) канонічного права

Історичним джерелом права романо-германської правової сім'ї є:

- a) право Стародавнього Риму
- b) право варварських народів
- c) англійське право
- d) варварське право

Структура права у романо-германській правовій сім'ї представлена:

- a) поділом права на публічне і приватне
- b) поділом права на загальне право, право справедливості і статутне право
- c) поділом права на позитивне і соціальне
- d) поділом права на регулятивне і охоронне

Публічне право охоплює:

- a) галузі права, що регулюють відносини між державою та індивідами
- b) галузі права, що регулюють відносини між індивідами
- c) усе зазначене
- d) норми, що регулюють відносини в межах певного колективу

Приватне право охоплює:

- a) галузі права, що регулюють відносини між державою та індивідами
- b) галузі права, що регулюють відносини між індивідами
- c) норми, що регулюють відносини в межах певного колективу
- d) все зазначене

Основним джерелом (формою) права в романо-германській правовій сім'ї є:

- a) нормативно-правовий акт
- b) юридичний прецедент
- c) правовий звичай
- d) правова доктрина

Норму права в романо-германській правовій сім'ї розуміють як:

- a) правило поведінки загального характеру
- b) казуальну норму
- c) релігійну настанову
- d) державне веління

Історичним джерелом англо-американської правової сім'ї є:

- a) англійське право
- b) право варварських народів
- c) право Стародавнього Риму
- d) ісламське право

Англійське право вважається таким, що створене:

- a) суддями
- b) законодавцями
- c) юридичною наукою
- d) божественним велінням

В який період відбулось найбільш суттєве зближення загального права та права справедливості?

- a) з 1485 р. до 1832 р.
- b) період II світової війни (1939-1945)
- c) з 1873-1875 р.
- d) з 1945-1960 р.

Структуру права в англо-американській правовій сім'ї складають:

- a) публічне і приватне право
- b) загальне право і право справедливості
- c) загальне право, право справедливості і статутне право
- d) регулятивне і охоронне право

Норму права в англосаксонській правовій сім'ї розуміють як:

- a) абстрактне правило поведінки
- b) релігійну настанову
- c) казуальну норму
- d) правовий звичай

Кодифікація латинської групи правових систем почалась в:

- a) 12 ст.
- b) 15 ст.
- c) 18 ст.
- d) 19 ст.

Практичні завдання:

1. Схематично відобразіть історичний генезис романо-германської правової сім'ї.
2. Схематично відобразіть історичний генезис англійського права.
3. Складіть порівняльну таблицю основних характеристик романо-германської та англо-американської правових сімей.
4. Заповніть таблицю

<i>Критерії розмежування</i>	<i>Романо-германська правова сім'я</i>	<i>Англо-американська правова сім'я</i>
1) Структура права		
2) Джерела (форми) права		
3) Характер норми права		
4) Суб'єкти правотворчості		
5) Історичні витоки		

Тема 4. Правові системи релігійного, традиційного та звичаєвого права.

Основні терміни теми: мусульманське право, індуське право, іудейське право, канонічне право, далекосхідне право, звичаєве право, Коран, Сунна, іджма, кійяс, фіхт, шаріат, правовий звичай.

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте значення Іджми у правозастосовній діяльності мусульманських держав.
2. Встановіть співвідношення між поняттями мусульманське право та право мусульманської держави (із наведенням прикладів відповідних країн).
3. Проаналізуйте етапи формування права країн Африки.
4. Охарактеризуйте вплив колишнього колоніального статусу на правові системи Африки.

Теми рефератів:

1. Особливості далекосхідного права під час відправлення правосуддя.
2. Континентальне право та його значення для розвитку національних правових систем країн Африки.
3. Характеристика основних напрямів процесів конвергенції на сучасній юридичній карті світу.

Тестові завдання

Релігійно-традиційний тип правової системи включає:

- a) релігійно-общинний, далекосхідний (традиційний), звичаєво-общинний
- b) релігійно-общинний, слов'янський, традиційний
- c) звичаєво-общинний, романський, релігійний
- d) скандинавський, латиноамериканський, африканський

Норма права згідно мусульманського права:

- a) це розпорядження конкретного законодавця
- b) це рішення суду, яке стає обов'язковим для розгляду аналогічних справ
- c) правило, засноване на вірі і адресоване громаді Аллахом
- d) історично складене правило поведінки

Норми мусульманського права за своїм змістом є:

- a) уповноважуваними
- b) забороняючими
- c) обов'язковими, обумовлені їх релігійною природою
- d) рекомендаційними

Основними джерелами мусульманського права є:

- a) Коран, Сунна, іджма, кийяс
- b) Коран, веди, шастри, Сунна
- c) нормативно-правові акти, доктрини, звичаї
- d) судовий прецедент

Структура мусульманського права передбачає розподіл на:

- a) публічне та приватне
- b) коріння та зміст

- c) загальне право та право справедливості
- d) матеріальне та процесуальне

Коран як священна книга мусульман містить:

- a) збірку традицій, що стосуються діянь пророка Магомета
- b) норми сформульовані ісламськими правознавцями за аналогією
- c) збірка висловлювань Аллаха пророку Магомету з приводу поведінки мусульман
- d) згода, досягнута мусульманським співтовариством з питань що стосуються обов'язків правовірного

Сунна як священна книга мусульман містить:

- a) збірку традицій, що стосуються діянь пророка Магомета;
- b) норми сформульовані ісламськими правознавцями за аналогією;
- c) збірка висловлювань Аллаха пророку Магомету з приводу поведінки мусульман;
- d) згода, досягнута мусульманським співтовариством з питань, що стосуються обов'язків правовірного

Іджма як священна книга мусульман містить:

- a) збірку традицій, що стосуються діянь пророка Магомета
- b) норми сформульовані ісламськими правознавцями за аналогією
- c) збірка висловлювань Аллаха пророку Магомету з приводу поведінки мусульман
- d) згода, досягнута мусульманським співтовариством з питань, що стосуються обов'язків правовірного

Кійяс як священна книга мусульман містить:

- a) збірку традицій, що стосуються діянь пророка Магомета;
- b) норми сформульовані ісламськими правознавцями за аналогією;
- c) збірка висловлювань Аллаха пророку Магомету з приводу поведінки мусульман
- d) згода, досягнута мусульманським співтовариством з питань, що стосуються обов'язків правовірного

Африканське звичаєве право характеризується тим, що:

- a) воно розглядається як право спільнот, а не індивідів
- b) розподіляється на приватне і публічне
- c) основним джерелом права є правовий прецедент
- d) основним джерелом права є нормативно-правовий акт

Що є основним джерелом права в країнах африканського континенту:

- a) правові прецеденти

- b) релігійні норми
- c) нормативно-правові акти
- d) правові звичаї

Далекосхідна група правових систем – сукупність правових систем, в основі формування яких лежать:

- a) норми права
- b) норми моралі, звичаї, традиції
- c) правовий прецедент
- d) нормативно-правові договори

Що було основним джерелом права в Китаї в період становлення його правової системи:

- a) правові прецеденти
- b) релігійні норми
- c) норми моралі
- d) правові звичаї

В який період відбулось суттєве розмежування правових систем Китаю та Японії:

- a) X століття
- b) XII століття
- c) XVIII століття
- d) XIX століття

Яка країна суттєво вплинула на формування правової системи Японії в середині XX століття:

- a) СРСР
- b) США
- c) Китай
- d) Франція

Практичні завдання:

1. Визначте відмінність між Кораном та Суною як основними джерелами мусульманського права.

2. Складіть порівняльну таблицю розуміння норми права в основних правових сім'ях сучасності.

3. Складіть порівняльну таблицю основних форм (джерел) права в основних правових сім'ях сучасності.

Тема 5. Взаємодія сучасних правових систем. Співвідношення міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Основні терміни теми: гармонізація права, уніфікація правових норм, правова конвергенція, правова акультурація, міжнародне право, національне право, співвідношення міжнародного та національного права, реалізація норм міжнародного права у національному праві, міжнародно-правова допомога.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів.
2. Проаналізувати теорію Г. Кельзена щодо усунення протиріч між національним законодавством та міжнародним правом.
3. Визначити співвідношення термінів: гармонізація права, уніфікація правових норм, правова конвергенція, правова аккультурація.

Теми рефератів:

1. Структура міжнародного права та процеси створення світового правопорядку.
2. Реалізація норм міжнародного права у національному праві.
3. Форми та проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.
4. Міжнародно-правова допомога: сучасний стан та тенденції розвитку.
5. Правові системи міждержавних об'єднань: загальна характеристика.

Тестові завдання

До основних цілей порівняльно-правових досліджень співвідношення міжнародного та національного права відносяться:

- a) забезпечення чином ефективного застосування норм міжнародного права у національних правових системах, відпрацювання заходів щодо забезпечення міжнародного правопорядку
- b) регулювання питань забезпечення основних прав людини
- c) нормативно-правове регулювання соціально-культурних зв'язків
- d) забезпечення функціонування транснаціональних компаній

Об'єктами порівняльно-правових досліджень співвідношення міжнародного та національного права можуть бути:

- a) складові міжнародного та національного права, їх джерела
- b) нормативно-правові акти різних держав
- c) колізійні норми
- d) правові сім'ї

Погоджений правовий розвиток охоплює:

- a) зближення та гармонізація законодавства
- b) запровадження модельних актів

- c) все зазначене
- d) правова уніфікація

Поняття „зближення законодавства” означає:

- a) загальний курс держав на визначення загальних напрямів погодженого розвитку національних законодавств, на подолання правових відмінностей і вироблення загальних правових рішень
- b) розробку і введення у дію загальнообов’язкових одноманітних юридичних норм
- c) прийняття модельних актів
- d) правову уніфікацію

Термін гармонізація законодавства означає:

- a) погодження загальних підходів, концепцій розвитку національних законодавств, вироблення загальних правових принципів та наукових концепцій
- b) прийняття модельних актів
- c) розробку і введення в дію загальнообов’язкових одноманітних юридичних норм
- d) все зазначене

Модельний правовий акт це - :

- a) наукова концепція
- b) загальнообов’язковий законодавчий акт
- c) законодавчий акт рекомендаційного характеру
- d) міжнародний правовий документ

Уніфікація правових норм передбачає:

- a) вироблення загальних правових принципів та наукових концепцій
- b) розробку і введення у дію загальнообов’язкових одноманітних юридичних норм
- c) погодження загальних підходів, концепцій розвитку національних законодавств
- d) єдине праворозуміння

Міжнародно-правова допомога це - :

- a) комплексний правовий інститут
- b) обмін правовою інформацією
- c) науково-методична і освітня допомога
- d) подолання юридичних колізій

Міжнародне право у більшості сучасних національних правових системах має домінуюче значення:

- a) так
- b) ні
- c) певним чином
- d) залежить від ситуації

Сучасне міжнародне право за структурною побудовою наближається до національної правової системи:

- a) ні
- b) так
- c) певним
- d) залежить від країни

Реалізація норм міжнародного права у національному праві відбувається шляхом:

кодифікації та консолідації національних та міжнародних нормативних актів

- a) прямої та опосередкованої трансформації, імплементації міжнародних норм у національне право
- b) інкорпорації міжнародно-правових документів
- c) який визначається державою

Міждержавна правова система як вияв сучасного правового розвитку людства характеризується наступними ознаками:

- a) функціонування її у відповідності із загальновизнаними міжнародно-правовими принципами і нормами та у межах, визначених установчими договорами
- b) наявність таких елементів як суб'єкти міжнародного права (насамперед, держав); наявність постійних зв'язків між суб'єктами права, що виникають завдяки їх діяльності і проявляються через міжнародні правові відносини
- c) наявність міжнародно-правових норм та інших правових засобів їх впорядкування; наявність мети функціонування такої правової системи – досягнення міжнародного правопорядку
- d) усе зазначене

Моністична концепція співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права:

- a) полягає у визнанні існування єдиної системи права, складовими якої є як міжнародне, так і національне право
- b) визнає самостійний характер двох систем права
- c) полягає у визнанні існування єдиної системи права, складовими якої є національне право
- d) полягає у визнанні існування єдиної системи права, складовими якої є міжнародне право

Дуалістична теорія співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права:

- a) полягає у визнанні існування єдиної системи права, складовими якої є як міжнародне, так і національне право
- b) визнає самостійний характер двох систем права
- c) полягає у визнанні існування єдиної системи права, складовими якої є національне право
- d) полягає у визнанні існування єдиної системи права, складовими якої є міжнародне право

Практичні завдання:

1. Визначити співвідношення гармонізації та уніфікації права як напрямів погодженого правового розвитку.
2. Провести порівняльний аналіз міжнародно-правового акту та нормативно-правового акту України.
3. Проаналізувати модельний законодавчий акт як вияв погодженого правового розвитку (вибір акту здійснюється самостійно).

7. Індивідуальні завдання (курсіві, дипломні роботи)

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» не передбачено.

8. Методи навчання та контролю

Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка виконаних завдань, тестовий і рейтинговий контроль. Контроль успішності здобувачів вищої освіти з кожної навчальної дисципліни поділяється на поточний і підсумковий контроль.

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю: 1) метод усного контролю; 2) метод письмового контролю; 3) метод тестового контролю; 4) метод програмованого контролю.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до програми, робочої програми, силабусу.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. У процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку або іспиту (якщо дисципліна вивчається впродовж декількох академічних періодів, то підсумковий контроль може проводитися за частиною дисципліни, вивченої в даному академічному періоді). Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

9. Критерії оцінювання результатів навчання

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив від 90% тестових завдань.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 75–90% тестових завдань.
3	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60–75% тестових завдань.
2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив до 60% тестових завдань.

10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичних питання і задачу.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційного навчання

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати навчально-тренувальні полігони.

Програмне забезпечення. Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

12.Орієнтовний перелік питань для тестового контролю самостійної роботи

1. Сформулюйте поняття юридичної компаративістики.
2. Сформулюйте поняття порівняльного правознавства.
3. Вкажіть період формування порівняльного правознавства як юридичної науки.
4. Наведіть перші приклади порівняльно-правових аналізів.
5. Вкажіть предмет юридичної компаративістики як юридичної науки.
6. Назвіть основні цілі порівняльного правознавства як юридичної науки.
7. Сформулюйте поняття правової системи.
8. Визначте основні риси правової системи.
9. Вкажіть структуру правової системи.
10. Вкажіть методологічні прийоми типологізації правових систем.
11. Назвіть статичні компоненти правової системи.
12. Назвіть динамічні компоненти правової системи.
13. Вкажіть рівні структури правової системи.
14. Вкажіть функції правової системи.
15. Здійсніть співвідношення терміно-понять: права система, права сім'я, правовий тип, правове коло.
16. Сформулюйте поняття правової сім'ї.

17. Назвіть критерії типологізації правових систем у правовій сім'ї згідно підходу французького компаративіста Рене Давида.
18. Охарактеризуйте концепцію правових сімей Рене Давида.
19. Охарактеризуйте концепцію правових сімей К. Цвайгерта
20. Вкажіть характерні риси романо-германської правової сім'ї.
21. Встановіть спільне та відмінне романо-германської та германської груп правових систем.
22. Визначте спільне та відмінне континентального та скандинавського права.
23. Назвіть історичне джерело права романо-германської правової сім'ї.
24. Розкрийте структуру права у романо-германській правовій сім'ї.
25. Охарактеризуйте основне джерело (форма) права романо-германської правової сім'ї.
26. Вкажіть особливості норми права у романо-германській правовій сім'ї.
27. Вкажіть історичне джерело англосаксонської правової сім'ї.
28. Назвіть суб'єктів правотворчості англійського права.
29. Вкажіть основні принципи англійського права справедливості
30. Розкрийте структуру права англосаксонської правової сім'ї.
31. Сформулюйте поняття норми права в англосаксонській правовій сім'ї.
32. Вкажіть основні риси мусульманського права.
33. Назвіть джерела мусульманського права.
34. Розкрийте структуру мусульманського права.
35. Сформулюйте поняття норми права у мусульманському праві.
36. Встановіть співвідношення між поняттями мусульманське право та право мусульманської держави (із наведенням прикладів відповідних країн)
37. Охарактеризуйте значення Іджми у правозастосовній діяльності мусульманських держав
38. Назвіть основні риси далекосхідного права.
39. Назвіть основні риси іудейського права.
40. Вкажіть основне джерело звичаєвого права.
41. Вкажіть етапи формування права країн Африки.
42. Охарактеризуйте вплив колишнього колоніального статусу на правові системи Африки.
43. Назвіть основні риси правового звичаю.
44. Здійсніть співвідношення міжнародного та національного права.
45. Розкрийте поняття «зближення законодавства».
46. Сформулюйте поняття модельного правового акту.
47. Вкажіть особливості правотворчості модельних правових актів.
48. Вкажіть особливості реалізації модельних правових актів..
49. Розкрийте сутність уніфікації правових норм.
50. Вкажіть види уніфікації правових норм.
51. Сформулюйте поняття міжнародно-правової допомоги.
52. Вкажіть складові міжнародно-правової допомоги.

53. Назвіть основні форми співвідношення міжнародного і національного права.
54. Розкрийте структуру сучасного міжнародного права.
55. Вкажіть шляхи реалізації норм міжнародного права у національному праві.
56. Розкрийте особливості правової системи Сполучених Штатів Америки.
57. Вкажіть особливості організаційно-функціональної побудови судових та правоохоронних органів у державах континентальної Європи.
58. Визначте вплив різних філософських течій на розвиток національних правових систем країн Європи.
59. Вкажіть особливості далекосхідного права під час відправлення правосуддя.
60. Вкажіть способи взаємодії внутрішнього і міжнародного права.

13. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу (п. 4 статті 10 ЗУ «Про вищу освіту»).

За рекомендацією МОН України розподіл балів з яких формується рейтинг компетентності здобувача вищої освіти відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Рейтинг компетентності курсантів (слухачів, студентів) з навчальної дисципліни.

Рейтинг компетентності курсанта (слухача, студента) з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою: максимальний рейтинг з навчальної роботи – 60 балів (мінімальний 30 балів), максимальний рейтинг з підсумкового контролю – 40 балів. Якщо курсант (слухач, студент) не зміг отримати мінімальної кількості балів з навчальної роботи (30 балів) або його загальний рейтинг компетентності складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну

заборгованість.

Якщо курсант (слухач, студент) виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності курсанта (слухача, студента) з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Рейтинг з навчальної роботи курсанта (слухача, студента)

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, лабораторні, практичні, семінарські заняття) та *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) з дисциплін, що забезпечуються кафедрою здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5. Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача вищої освіти

Бали	Вид рівня компетентності	Критерій оцінювання компетентності
2	Рецептивний	У курсанта (слухача, студента) <i>відсутні знання</i> навчального матеріалу або він відмовляється від відповіді.
	Низький	Курсант (слухач, студент) має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

¹ Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума 55+35+20=110, *загальний рейтинг компетентності* курсанта (слухача, студента) 100 балів.

		Мінімальний	Курсант (слухач, студент) має <i>безсистемні знання</i> , допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Репродуктивний	Достатній	Курсант (слухач, студент) має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Конструктивний-варіативний	Добрий	Курсант (слухач, студент) має <i>трудова знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.

5	Творчий	Відмінний	<p>рівень компетентності. Курсант (слухач, студент) має системні знання глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.</p>
----------	----------------	------------------	---

Рейтинг компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал курсанта (слухача, студента) визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни поділений на кількість відповідей курсанта (слухача, студента) з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)². **При визначенні середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні курсантом (слухачем, студентом) не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал курсанта менший 2,5 курсант (слухач, студент) вважається таким, що має академічну заборгованість і не допускається до підсумкового контролю.**

² Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості курсант (слухач, студент) має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 балів (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті курсант був у добовому наряді отримав 0 яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+4+3+4):4=3,5$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) буде $3,5 \times 12 = 42$.

Рейтинг з підсумкового контролю курсантів (слухачів, студентів)

Відповідно до навчального плану *підсумковий* контроль з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою передбачений у формі екзамену або заліку.

Залік або екзамен із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються курсанту (слухачу, студенту). Максимальна кількість балів з підсумкового контролю курсантів (слухачів, студентів) становить 40 балів. Форму білету підсумкового контролю наведено в Додатку 1. Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість курсантів (слухачів, студентів) у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць.

Білет підсумкового контролю мають складатися з теоретичних і практичних питань. Білет підсумкового контролю мають відповідати таким вимогам:

– кожне питання бажано розпочинати словами: обґрунтувати..., проаналізувати..., дати оцінку..., довести... тощо, щоб забезпечити перевірку вміння курсантів (слухачів, студентів) використовувати набуті знання для вирішення практично спрямованих завдань;

– складність білетів має бути приблизно однаковою і дозволяти курсанту (слухачу, студенту) за час, відведений для відповіді, глибоко та повно розкрити зміст усіх питань;

– при формулюванні завдань (питань) необхідно використовувати поняття, терміни, назви, позначення тощо відповідно до програми навчальної дисципліни.

Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни³.

Оцінювання компетентності курсанта (слухача, студента) під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю курсанта (слухача, студента) визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал курсанта (слухача, студента) з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁴.

³ Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

⁴ Наприклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 3 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового

Рейтинг наукової роботи курсанта (слухача, студента)

За результатами семестрової наукової роботи курсанта (слухача, студента) його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу курсантів (слухачів, студентів) нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень курсанта (слухача, студента)

<i>Результати творчої роботи курсанта (слухача, студента)</i>	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт курсантів (слухачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці курсантських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

Фіксація результатів компетентності курсанта (слухача, студента)

Для занесення результатів компетентності курсанта (слухача, студента) у відомість обліку успішності, залікову книжку курсанта (слухача, студента) використовується таблиця співвідношення між рейтингом курсанта (слухача, студента) та ECTS оцінками (табл. 3).

контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5+3) \div 4) \times 8 = 30$. Або інший приклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5) \div 3) \times 8 = 32$. Або ще приклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((4+5) \div 2) \times 8 = 36$.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль: залік	Підсумкова кількість балів
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%
Т. 1, Т. 2 ... Т. 5		

14. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Одеса : Фенікс, 2009. 462 с.
2. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посіб. 2-ге вид. випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 151 с.
3. Жаровська І. М., Канцір В. С. Юридична компаративістика : навч. посіб. Львів : Львів. комерц. акад., 2015. 195 с.
4. Закіров М. Б., Закірова С. Г. Юридична компаративістика : навч.-метод. посіб. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. 208 с.
5. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / О. В. Петришин та ін. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2018. 162 с.
6. Порівняльне правознавство у таблицях : навчальний посібник / Уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
7. Порівняльне правознавство : підруч. / С. П. Погребняк та ін. / За заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 271 с.
8. Порівняльне правознавство : підруч. / Упоряд. : Ю. М. Бисага та ін. Ужгород : Гельветика, 2013. 230 с.
9. Порівняльне правознавство: хрестоматія для юридичних вищих навчальних закладів і факультетів : навч. посіб. / Уклад. : О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Харків : Право, 2016. 1023 с.
10. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко ін. / За ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : Юрид. думка, 2012. 492 с.
11. Ситар І. М., Чорнобай О. Л. Порівняльне правознавство: основні категорії : навч.-метод. посіб. Львів : Львівський ДУВС, 2009. 176 с.
12. Скакун О. Ф. «Загальне порівняльне правознавство» як навчальна дисципліна: досвід і перспективи в Україні : відкрита лекція. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Прикарпатський юридичний інститут Львівського державного університету внутрішніх справ, Видавництво «Логос», 2010. 20 с.
13. Тихомиров О. Д. Порівняльно-правові дослідження: проблеми визначення компаративної природи, наукознавчого осмислення та систематизації : відкрита лекція. Київ-Львів : ЗУКЦ, 2012. 52 с.
14. Трембіцький А. М., Циганюк Ю. В. Порівняльне правознавство : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., допов. Хмельницький : ІРД, 2014. 218 с.
15. Тюріна О. В. Сучасні національні правові системи : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 200 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/6078>

Додаткова

1. Барабаш О. Протестантизм у розвитку загального права Англії та США. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 3 (70). С. 78–86.
2. Бехруз Х. Еволюція ісламського права: теоретико-компаративістське дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2006. 33 с.
3. Бехруз Х. Исламские традиции права. Одесса : Юрид. лит., 2006. 296 с.
4. Бехруз Х. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна у системі юридичної освіти України: занепад чи сподівання на оновлення? *Право України*. 2019. № 3. С. 65–76.
5. Варга Ч. Правові традиції? У пошуках правових сімей і культур : відкрита лекція / Перекл. О. В. Ткаченка / За наук. ред. О. В. Кресіна. Київ-Львів : ЗУКЦ, 2012. 24 с.
6. Васянович О. А. Правовий звичай як форма права у сучасних правових системах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2010. 18 с.
7. Гайова О. В. Закон як джерело сучасного континентального права (загальнотеоретичні та порівняльно-правові аспекти) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2011. 16 с.
8. Галюк С. Є. Порівняльно-правова характеристика джерел сучасного мусульманського права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів., 2009. 16 с.
9. Дуда С. М. Джерела права в романо-германській правовій сім'ї (типологічні особливості). *Південноукраїнський правничий часопис*. 2012. № 3. С. 75–77.
10. Історія порівняльного правознавства як сфера наукових досліджень: Збірник наукових праць / За ред.. О.В. Кресіна, І.М. Ситара; упор. О.В. Кресін. Київ; Львів: Ліга-прес, 2015. 412 с.
11. Кармазіна К. Ю. Механізм взаємодії джерел континентального та загального права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2011. 16 с.
12. Карпічков В. О. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3 (1). С. 24–32. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2019_3\(1\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2019_3(1)__7)
13. Ковалко Н. М., Дрозд А. О. Вплив компаративістики на конституційно-правову реформу в Україні. *Право і суспільство*. 2017. № 4 (2). С. 13–16. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_4\(2\)__5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_4(2)__5)
14. Корнелюк Ю., Кратко Т. Особливості становлення та розвитку англо-американської правової системи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2020. Т. 7. № 4. С. 69–76.
15. Кресін О. В. Міжнародний успіх українського порівняльного правознавства. *Юридична Україна*. 2019. № 5. С. 43–45. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

16. Кресін О. В. Особливе в праві та класифікація національних правопорядків у другій половині XVIII – першій третині XIX ст. (до питання про генезис порівняльно-правової картини світу). *Право України*. 2019. № 3. С. 107–130. URL:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

17. Кресін О. В. Правові системи сучасності: взаємодія та конфлікти. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 584–587. URL:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

18. Кресін О.В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення: монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.

19. Кресін О.В. Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX століття: компаративна концептуалізація: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2017. 680 с.

20. Кукуруз О. В. Взаємозумовленість політичної і правової систем: теоретико-методологічна основа. *Держава і право: збірник наукових праць. Серія Політичні науки. Випуск 84 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України*. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. 131 с. URL:http://idpnan.org.ua/files/2019/derjava-i-pravo.-politichni-nauki.-vипusk-84-_2019_.pdf.

21. Лесяк Н., Коваль І. Предмет юридичної компаративістики та проблеми визначення дефініцій. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2020. Т. 7, № 3. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2020_7_3_15

22. Лисенко О. М. Порівняльне правознавство як наука та його місце в системі юридичних наук: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2001. 19 с.

23. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. *Право України*. 2019. № 3. С. 158–176. URL:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

24. Лук'янов Д. В. Релігійно-правові системи світу: порівняльно-правове дослідження. автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків 2016. URL:http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Lukyjanov/a_Lukyjanov.pdf.

25. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи: загальнотеоретична характеристика : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2005. 32 с.

26. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії (теоретико-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 19 с.

27. Мех Ю. В. Загальна характеристика концепцій поліцейської діяльності у країнах романо-германської правової системи. *Юрист України*. 2015. № 1–2. С. 16–21. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

28. Міма І. В. Релігійні норми та їх місце в системі соціально-правового регулювання суспільних відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01.

Київ, 2008. 20 с.

29. *Науково-практичний фаховий журнал «Порівняльне правознавство»*. Актуальна тема номера: «Сучасне порівняльне правознавство: філософські, теоретичні й методологічні проблеми». Випуск 1-2/2012. С. 57–62. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/porivnyalne/poriv_pravo_1-2_2012/.

30. Новиков О. В., Коротун Т. В. Англо-американська модель суду присяжних для України. Досвід США для України. *Молодий вчений*. 2018. № 4 (2). С. 726–729. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

31. Оленчук І.В. Типологічні особливості романо-германського права. *Південноукраїнський правничий часопис*. Одеса, 2012. № 3. 2012. С.77–79.

32. Оніщенко Н. М. Національно-правова система: оптимізація, реформування, оновлення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2017. № 4. С. 26–31. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

33. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 4. С. 70–75. – URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

34. Павліченко Є., Стець О., Шелудяков Р. Методологічні засади компаративного аналізу в системі юридичних досліджень. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 210–214.

35. Порівняльне правознавство // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / О. В. Петришин (відп. ред.) та ін. 2017. Т. 3 : Загальна теорія права. 428 с.

36. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. URL: https://www.researchgate.net/publication/332942744_Pravova_sistema_ponatta_ta_ri_znomanitnist_u_sucasnomu_sviti.

37. Релігійно-правові системи світу: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2016. 41 с.

38. Саїдов А. Порівняльне правознавство і національна правова система Узбекистану. *Право України*. 2019. № 3. С. 206-219. URL:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

39. Саміло Г.О. Змішані правові системи: проблеми класифікації. URL:http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1007/1/Samilo_Mixed_lega_%20systems.pdf.

40. Ситар М. І. Розвиток компаративістики в Німеччині у XIX–XX століттях. *Правова держава*. 2022. Вип. 33. С. 593–601. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2022_33_58

41. Сікорський О. П., Зільник А. Ю. Судовий прецедент у країнах романо-германської правової сім'ї. *Наукові записки*. Центрально-українського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Право. 2019. Вип. 7. С. 183–186. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

42. Скакун О. Принципи у методологічному інструментарії загального

порівняльного правознавства. *Право України*. 2013. № 3/4. С. 49–60.

43. Сунегін С. О. Правова система в умовах глобалізації: протиріччя ціннісного розвитку. *Бюлетень Мініюсту України*. 2019. № 5. С. 45–50. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

44. Сунегін С. О. Правова система: проблеми ефективності в контексті сучасних тенденцій правового розвитку. *Альманах права*. 2019. Вип. 10. С. 252–264. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

45. Сунегін С. О. Теоретико-правова характеристика статичних та динамічних елементів в романо-германській правовій сім'ї: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2011. 20 с.

46. Тихомиров О. Компаративний метод: постнекласична інтерпретація. *Право України*. 2014. № 4. С. 197–203.

47. Тихомиров О. Проблеми компаративної саморефлексії порівняльного правознавства як юридичної компаративістики. *Право України*. 2019. № 3. С. 30–48.

48. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2006. 387 с.

49. Тихомиров О., Гусарев С. Методологія порівняльних досліджень в Україні: філософсько-правовий аспект. *Право України*. 2013. № 9. С. 117–137.

50. Тюріна О. В. Перспективи розвитку порівняльного правознавства. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 19–27.

11. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека. – URL: <http://www.info-library.com.ua/>.
2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія. – URL: <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>.
3. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – URL: www.library.univ.kiev.ua.
4. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». – URL: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>.
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Національна бібліотека Франції. – URL: <http://www.bnf.fr/>.
7. Національна Парламентська бібліотека України. – URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>.
8. Німецькі бібліотеки. – URL: <http://www.ddb.de/>.
9. Українська правнича фундація. – URL: <http://www.ulf.com.ua/>.
10. Центр європейського і порівняльного права. – URL: <http://www.eclg.gov.ua/>.
11. Центр розвитку українського законодавства. – URL: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>.

12. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету. – URL: <http://www.law.yale.edu/library/>.

13. Форум права (електронне наукове фахове видання). — URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права (електронне наукове фахове видання).

14. Сайт кафедри теорії держави та права НАВС. — URL: <http://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-teoriyi-derzhavi-ta-prava.html>.